

5. Д. п. 9265 Україна, МПК 7 G 01 N 33/487. Спосіб кількісного визначення яєць гельмінтів / О.В. Мазанний, В.І. Бирка, Ю.О. Приходько (ХДЗВА). – № у 2005 02006 ; заявл. 04.03.05 ; опубл. 15.09.05, Бюл. 9.
6. Патент на корисну модель 82552 Україна, МПК А61К 31/4148, А61Р 33/10. Протипаразитарний препарат «Авервет» / М.В. Бабкін, В.О. Ушкалов, А.М. Головка, Ю.О. Приходько, М.Г. Мазанна, М.Є. Романько, Л.М. Виговська, Л.І. Акіменко, О.В. Годовський, О.М. Дерябін – № у 2013 04009; Заявл. 01.04.2013; Опубл. 12.08.2013, Бюл. 15.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ РАЗНЫХ ПРЕПАРАТИВНЫХ ФОРМ МАКРОЦИКЛИЧЕСКИХ ЛАКТОНОВ ПРИ ЭЗОФАГОСТОМОЗНОЙ ИНВАЗИИ СВИНЕЙ

Мазанная М.Г. аспирант

Харьковская государственная зооветеринарная академия, г. Харьков

Аннотация. Макроциклические лактоны, как в гелеобразной оральной форме (авервет), так и в форме 1 % растворов для инъекций обеспечивают высокий антгельминтный эффект против эзофагостом и других кишечных нематод свиней – аскаридов и трихуридов. При условии систематического копроскопического контроля, дегельминтизации больных животных и дезинвазии животноводческих помещений за короткое время можно существенно снизить показатели экстенсивности и интенсивности нематодозов. За счет высокой устойчивости овоскопических элементов во внешней среде постоянно происходит реинвазирование животных.

Ключевые слова: эзофагостомоз, нематодозы, свиньи, лечение, экстенсивность, дектомакс, бровермектин, иверон-10, авервет.

EFFICIENCY OF DIFFERENT PREPARATIVE FORMS OF MACROCYCLIC LACTONES AT PORCINE EZOPHAGOSTOMOSUS INVASION

Mazanna M.G., post-graduate student

Kharkiv State Zooveterinary Academy, Kharkiv

Summary. Macrocyclic lactones both in gel-like oral form (avervet) and in the form of 1 % solutions for injections provide high anthelmintic effect against ezophagostomes and other intestinal nematodes of swine – ascarides and trichurises. Provided systematic coproscopic control, dehelminthisation of sick animals and desinvasion of livestock stables it is possible to reduce greatly the values of extensity and intensity of nematodosis for the short period of time. Reinvasion of swine constantly occurs due to high stability of ovoscopic elements of nematodes in the environment.

Key words: ezophagostomosis, nematodosis, swine, treatment, extensefficiency, dectomax, brovermectin, iveron-10, avervet.

УДК 619: [576.859.132:636.5]:595.142.39

ДОЩОВІ ЧЕРВ'ЯКИ – РЕЗЕРВУАР ГАНГУЛЕТЕРАКОЗУ КАЧОК

Шайдюк І.В., аспірант, irenu10@rambler.ru

Одеський державний аграрний університет

Богач М.В., д. вет. н., доцент, bogach_nv@mail.ru

Одеська дослідна станція ННЦ «ІЕКВМ»

Анотація. В статті наведені дані стосовно видової належності дощових черв'яків та їх ролі у розповсюдженні гангулетеракозу качок. Експериментально відтворено гангулетеракозну інвазію у птиці шляхом згодовування дощових черв'яків, уражених личинками гангулетераків екстенсивність якої склала від 71,4 до 100% при середній інтенсивності 8,7±0,2 екз./птицю та 11,8±0,2 екз./птицю.

Ключові слова: качка, гангулетеракоз, інвазія, дощові черв'яки, екстенсивність, інтенсивність.

Актуальність проблеми. Гангулетеракоз – досить широко розповсюджене серед водоплавної птиці гельмінтозне захворювання в тому числі і на території України та наносить значні

економічні збитки, що складаються із негативного впливу на ріст і розвиток молодняку та зниження несучості маточного поголів'я [1, 2].

За літературними джерелами відомо, що резервуарним хазяїном *Ganguleterakis dispar* є дощовий черв'як родини люмбріцид. В умовах півдня України це види *Lumbricus rubellus*, *Eisenia foetida* та *Allolobofora longa* [3].

При заковтуванні дощовими черв'яками інвазійних яєць гангулетераків личинки вилуплюються і мігрують в хлорогенну тканину, де вони акумулюються і тривалий час зберігаються. При з'ясуванні термінів розвитку даної нематої в організмі птиці за умови зараження через дощових черв'яків встановлено зменшення терміну дозрівання паразита. Тобто, окрім резервуарних хазяїв гангулетераків, дощові черви відіграють певну роль в епізоотології гангулетеракозу [4].

Тобто, з'ясування ролі дощових черв'яків в епізоотології гангулетеракозної інвазії має як теоретичне, так і практичне значення у вирішенні питань щодо розповсюдження і утримання цієї інвазії на рівні резервуарних хазяїв в умовах господарств різних форм власності і технологій утримання птиці.

Завдання дослідження. В умовах експерименту визначити екстенсивність та інтенсивність гангулетеракозної інвазії качок за участі дощових черв'яків та їх належність до певного виду.

Матеріал і методи дослідження. Для вивчення ролі дощових черв'яків у розповсюдженні гангулетеракозної інвазії качок в лабораторії паразитології ОДС ННЦ «ІЕКВМ» провели штучне зараження останніх інвазійними яйцями гетераків з подальшим експериментальним відтворенням інвазії у качок.

З цією метою відібрали активних, однакових за розміром дощових черв'яків виду *Lumbricus rubellus* у кількості 56 особини, яких було розділено на дві рівні групи. Дощових черв'яків помістили в скляний посуд, зверху вкритий марлевими пов'язками з невеликою кількістю ґрунту. Поживним матеріалом були дрібні корінці від злакових рослин та солома, які були достатньо зволожені. Черв'якам першої дослідної групи (n=35) додали інвазійну культуру яєць гангулетераків, підготовленою за власною методою. Черв'яки другої дослідної групи упродовж досліджуваного терміну зволожувалися лише водопровідною водою. Спостереження за життєздатністю дощових черв'яків вели упродовж 7 діб.

Потім штучно інвазованих яйцями гангулетераків черв'яків згодували першій дослідній групі качок (n=7) з розрахунку по 2 особини на птицю, а качкам другої дослідної групи – з розрахунку 3 особини. Качкам третьої дослідної групи (n=7) згодували неінвазованих особин у тій же кількості. Напередодні, перед експериментальним інвазуванням, птиця була тричі досліджена на наявність будь-яких яєць гельмінтів. Результат був негативний. Упродовж досліді, який тривав 21 добу качки обох груп утримувались окремо в клітках з сітчастою підлогою з метою виключення спонтанного інвазування. Умови утримання і годівлі були аналогічними згідно зоотехнічних вимог.

Після закінчення досліді птиця була забита і підлягла патологоанатомічному розтину з метою виявлення гангулетераків у сліпих кишках.

Результати дослідження. За результатами власних досліджень встановлено, що в качок домінуючою інвазією кишкового каналу є гангулетеракозна, яку реєстрували з екстенсивністю від 31,0 до 36,7%.

У зразках фекалій, отриманих з місць накопичення гною з території вигульного майданчика та поблизу напувалок виявлено найбільшу кількість життєздатних яєць гангулетераків – 42,8% на різних стадіях дроблення бластомерів та 21 % на стадії сформованої личинки.

Слід зазначити, що в цих місцях створюються сприятливі умови для розвитку і збереження яєць гангулетераків, які є джерелом інвазування качок причому інвазування качок гельмінтами можливе при поїданні дощових черв'яків.

З території вигульних майданчиків качкогосподарства неблагополучного щодо гангулетеракозної інвазії, а саме поблизу напувалок (під дощатим та залізобетонним покриттям), було зібрано 112 дощових черв'яків для встановлення інтенсивності інвазування личинками нематод. Також було визначено їх вид за допомогою визначника О.В. Чикановської на кафедрі зоології Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова [5]. Всі дощові черв'яки належали до двох видів: *Lumbricus rubellus* – малий червоний та *Lumbricus terrestris* – великий червоний.

Із 112 зібраних дощових черв'яків у 14 виявили личинки нематод в кількості від 1 до 6 екз. Таким чином, зараженість дощових черв'яків склала 12,5%.

За даними таблиці, в першій дослідній групі при згодуванні качкам з розрахунку 2 дощових черв'яка на птицю, які вміщували інвазійні личинки гангулетераків, із 7 заразилось 5 голів. Шляхом проведення часткового гельмінтологічного розтину качок було виявлено 61 гельмінт з середньою інтенсивністю інвазії 8,7 екз./птицю, а показник екстенсивності відповідно склав 74,1%.

Таблиця

Експериментальне зараження качок інвазованими дощовими черв'яками *Lumbricus rubellus* (n=7, M±m)

Показники	Групи		
	I дослідна	II дослідна	III контрольна
Кількість птиці	7	7	7
Кількість інвазованих черв'яків на 1 птицю (екз.)	2	3	–
Кількість качок, уражених ангулелераками, гол.	5	7	–
Всього виявлено гельмінтів	61	83	–
Екстенсивність ураження, %	71,4	100	–
Інтенсивність ураження, екз.	8,7±0,2	11,8±0,2	–

У другій дослідній групі, після забою і гельмінтологічного розтину усі 7 качок, яким згодували по 3 інвазованих дощових черв'яка були заражені гангулелераками. Відповідно середній показник інтенсивності склав 11,8 екз. при екстенсивності ураження 100%.

В третій контрольній групі качок, яким згодували дощових черв'яків, що не містили інвазійних личинок гангулелераків, при розтині гельмінтів не виявлено, що свідчить про відсутність спонтанного зараження птиці.

Висновки

1. За гангулелеракозної інвазії качок резервуарними хазяями є дощові черв'яки виду *Lumbricus rubellus* – малий червоний та *Lumbricus terrestris* – великий червоний екстенсивність ураження яких становить 12,5% при інтенсивності від 1 до 6 екз.

2. Експериментально відтворено гангулелеракозну інвазію у качок шляхом згодування дощових черв'яків, уражених личинками гангулелераків екстенсивність якої склала від 71,4 до 100% при середній інтенсивності 8,7±0,2 екз./птицю та 11,8±0,2 екз./птицю.

Література

1. Мигачева, Л.Д. Гангулелеракидоз гусей и уток [Текст] / Л.Д. Мигачева // Ветеринария. – 1981. – № 10. – С. 40–42.
2. Короленко, Л.С. Моніторинг гельмінтозів та еймеріозів свійської птиці в господарствах степової зони України та лікувально-профілактичні заходи [Текст] / Л.С. Короленко, І.І. Коваленко, Т.В. Маршалкіна, Г.В. Заїкіна // Ветеринарна медицина України. – 2010. – № 7. – С. 14–16.
3. Иринчук, В.В. Эпизоотология гангулелеракидоза уток в Одесской области [Текст] / В.В. Иринчук // Болезни птиц при интенсивных методах ведения отрасли : межвуз. сб. науч. тр. – Х., 1988. – С. 70–75.
4. Богач, М.В. Епізоотологія гельмінтозів водоплавної птиці в господарствах Одеської області [Текст] / М.В. Богач, В.Г. Склярчук // Аграрний вісник Причорномор'я : зб. наук. праць. – Одеса, 2010. – Вип. 56. – С. 138–141.
5. Чекановская, О.В. Дождевые черви и почвообразования [Текст] / О.В. Чекановская. – М. : Колос, 1979. – 62 с.

ДОЖДЕВЫЕ ЧЕРВИ – РЕЗЕРВУАР ГАНГУЛЕТЕРАКИДОЗА УТОК

Шайдюк І.В., аспірант, irenu10@rambler.ru

Одесский государственный аграрный университет

Богач Н.В., доктор вет. наук, доцент, bogach_nv@mail.ru

Одесская опытная станция ННЦ «ИЭКВМ»

Аннотация. В статье приведены данные относительно видовой принадлежности дождевых червей и их роли в распространении гангулелеракидоза уток. Экспериментально воспроизведено гангулелеракидозную инвазию у птицы путем скармливания дождевых червей, пораженных личинками гангулелеракисов экстенсивность которой составила от 71,4 до 100% при средней интенсивности 8,7 ± 0,2 экз./птицу и 11,8 ± 0,2 экз./птицу.

Ключевые слова: утка, гангулелеракидоз, инвазия, дождевые черви, экстенсивность, интенсивность.

EARTHWORMS – TANK GANGULETERAKIDOZIS DUCKS

Shaydyuk I.V., graduate student, irenu10@rambler.ru

Odessa State Agrarian University

Bogach N.V., Dr. Sci. (Vet. Med.), Assoc Prof., bogach_nv@mail.ru
Odessa Experimental Station of NSC "IECVM"

Summary. The article presents data on the species of earthworms and their role in spreading ganguleterakidozis ducks. Experimentally reproduced ganguleterakidozis invasion of poultry by feeding earthworms affected larvae ganguleterakidozis extent of which ranged from 71,4 to 100% with an average intensity of $8,7 \pm 0,2$ ind./bird and $11,8 \pm 0,2$ ind./bird.

Key words: duck, ganguleterakidozis, invasion, earthworms, extensiveness, intensity.

Розділ 13

ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ, ПАТОЛОГІЧНА ФІЗІОЛОГІЯ І РОЗТИН

УДК 619:616:637.7

ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ СЕЛЕЗІНКИ СОБАК ЗА БАБЕЗІОЗУ

Ковальчук І. І., аспірант, irinakovalchuk82@mail.ru
Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир

Анотація. В роботі представлені результати морфологічних змін в селезінці собак за гострого перебігу бабезіозу. При проведенні досліджень встановлено, що розвиток патологічного процесу в селезінці собак за бабезіозу супроводжується наступними змінами: дифузними та вогнищевими крововиливами, розростанням сполучної тканини в паренхіму органу, значним потовщенням трабекул та сполучнотканинної капсули.

Ключові слова: собаки, бабезіоз, селезінка, гістологічні та морфометричні дослідження, лімфатичні вузлики, трабекули, сполучнотканинна капсула.

Актуальність проблеми. За останні роки значно збільшилось поголів'я собак, серед них є і значна кількість тварин високого рівня селекції, що, як відомо, підвищує у них ризик прояву генетичних порушень, які призводять до слабкості імунітету. Водночас погіршились екологічні умови, вагомим змін зазнали технології приготування кормів, у їх вмісті суттєво збільшилась кількість синтетичних домішок, що недостатньо вивчені, підвищилось біологічне та токсикологічне навантаження навколишнього середовища на організм, не встановлені чіткі місця та межі природних вигулів для тварин тощо [3]. Під впливом всіх вище зазначених чинників зазнає змін і епізоотична ситуація щодо цілої низки паразитарних захворювань, зокрема і бабезіозу [4].

На сьогоднішній день недостатньо вивченим залишається патогенез, закономірності розвитку метаболічних змін в органах тварин на фоні паразитування бабезій, а також характер імунної відповіді організму на продукти життєдіяльності *B. canis*.

Як відомо одним із поліфункціональних органів в організмі людей і тварин є селезінка. В ній зазнають фагоцитозу старі та пошкоджені еритроцити і тромбоцити, що закінчили свій життєвий цикл. Селезінка є також периферичним органом кровотворення, виробляє імунні тіла, за допомогою гладких міоцитів, що містяться в капсулі і трабекулах селезінки, відбуваються періодичні скорочення, які забезпечують вихід у кров'яне русло крові із органу [5, 6].

Завдання дослідження. Аналіз обмінних процесів в організмі при гострому перебігу бабезіозу на клітинному, органному, організменному рівнях має теоретичне, пізнавальне і практичне значення. Разом з тим, дослідження спрямовані на виявлення патології в окремих органах, зокрема в селезінці є актуальними і, дають можливість розробити науково обґрунтовані методи оцінки стану тварин їх лікування та профілактики.